

Бермет МАТКЕРИМОВА, "Кыргыз Туусу"

№26



Жаштар форуму

“Өлкө бейпилдигине, биримдигине салым кошкула!”

Өкмөткө караштуу Жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери жана этностор аралык мамилелер боюнча мамлекеттик агенттиги Бириккен Улуттар Уюмунун Калктар фонду менен колдоосу менен «Кыргызстанда жалпы жарандык бирдейликти жана элдин улуттук биримдигин калыптандырууда жаштардын ролу» деп аталган жаштар форумун өткөрдү.

Жаштар форумунун ишинде Президенттин аппаратынын этностор, диний саясат жана жарандык коом менен өз ара кызматташуу боюнча бөлүмүнүн эксперти С.С.Тажимаманов, Өкмөттүн билим берүү, маданият, спорт бөлүмүнүн башчысы А.Бекбоев, Жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери жана этностор аралык мамилелер боюнча мамлекеттик агенттигинин директору Б.Рыспаев жашоону кызматкерлери менен, Өкмөткө караштуу жаштар иштери, дене-тарбия жана спорт мамлекеттик агенттигинин директорунун орун басары Б. Эгембердиев, КРнын билим берүү жана илим министринин орун басары Н.Эсенкулов, Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин ректору Себахаттин Балжы, аталган университеттин биринчи проректору А.Кулмурзаев, профессор, тарых илимдеринин доктору А.Асанканов, Кыргызстан муфтиятинин орун басары Ж. Шергалыев, БУУнун өнүктүрүү программасынын Калктар фондуна жетекчиси М.Өмүрзаков, Талас, Талас-Ысык-Көл, Ош, Жалал-Абад, Баткен облустарынын, Бишкек жана Токмок шаарындагы жогорку окуу жайлардын студенттери, жогорку окуу жайлардын окумуштуулары, аспирант-магистранттары болуп жалпысынан 270 адам катышты.

Форумдун жүрүшү пленардык докладдар, чакан топтордун иштөөсү, топтордун башчылары, студенттердин акыл-ой чабуулу менен коштолду. Ишчаранын жыйынтыгы менен жаштар форумунун резолюциясы кабыл алынды. Резолюцияда “Биз жаштар, ыйык мекенибиз болгон көп этностуу Кыргызстаныбызга – ынтымактын, бейпилдиктин, биримдүүлүктүн, бактылуу келечектин болушу үчүн, өлкөбүздүн бардык жаштарына, мамлекетибизге колдон келген салымыбызды кошсук, деп кайрылабыз!” деп айтылды.

Жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери жана этностор аралык мамилелер боюнча мамлекеттик агенттигинин директорунун орун басары Бахтияр Салиев форумду ачып жаштын “Жаштар форуму Кыргыз коомун өнүктүрүүдө жаштарды Ата Мекенин, эли, жерин, тилин, маданиятын, тарыхын сүйүүгө негизделген жалпы улуттук аң-сезимди, жалпы жарандык бирдейликти калыптандырууда, ак ниеттүүлүккө, адилеттүүлүккө жана толеранттуулукка паробиллоого багытталган”, – деп белгиледи.

Төмөндө ушул иш-чарада айтылган айрым ойлорго окурмандардын көңүлүн бурмасыбыз.



Өздөн солго: Б.Рыспаев, Себахаттин Балжы, Билим берүү жана илим министринин орун басары Н.Эсенкулов, А.Кулмурзаев, А.Асанканов

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин ректору Себахаттин БАЛЖЫ:

– Кыргыз Республикасынын Президентин Алмазбек Атамбаев 2016-жылды “Тарых жана маданият жылы” деп жарыялаганына абдан кубанып

билишибиз керек. Себеби, тарых мен киммин? деген суроого так жооп берет.

Тарых илимдеринин доктору, профессор, КРнын Улуттук илимдер академиясынын мүчө-корреспонденти АБЛАЕК АСАНКАНОВ:

– Менин жетекчилигим менен окумуштуулардын тобу (т.и.д., А.Жоошбекова, доц. С.Эралиев) 2013-жылы Кыргызстандын түштүгүндөгү учобуста – Ош, Жалал-Абад, Баткенде этносоциологиялык суроо-интервью жүргүзүп, 1800ден ашык адамды суралды. Биздин изилдөө, коомду, мамлекетибизди жана коомчулукту тынчсызданган турган ойду жана пикирди пайда кылды. Мисалга алсак, “Сиз башка жакка кеткенге даярданып жатасызбы? Эгер кетсеңиз кайсы жакка барайын деп жатасыз?” – деген суроого, суралжыланган жаштардын 33%ы “ооба, башка жакка кеткенге даярданып жатам”, ал эми 15%ы “аны, азыр ойлоп жатам” деп жооп беришкен. Эгер эки суроого болгон жоопторду бириктирсек, суралжылангандардын 48 пайызы, башкача айтканда жарымы, же экиннин бири Кыргызстандын түштүгүн, өзүнүн кичи мекенин таштап кетүүгө даяр экенин билдиришкен. Бул деген, жаштардын өзүнүн өлкөсүнө тикеден жардам бербей, кыйыр түрүндө жардам берүү жана түштүктө адам ресурстарынын кемшиине, жакырдауусуна алып келет дегенге барараб. Айталы, Израил мамлекетинин окумуштууларынын эсеби боюнча, Россиядагы эмигранттардын Израилге келип, орношуп, эмгектениши жана жашап калышы, Израилге келген башка бардык инвестициялардан, башкача айтканда жардамдардан жогору тургандыгын далилдешкен. Же болбосо, Россиядан башка өлкөлөргө кеткен, орусча айтканда “утечка мозгов”, кыргызча айтканда “акылдын, күчтүн агылып кетиши”, ЮНЕСКОнун эсеби боюнча 30 млрд. америкалык долларга барабар болгон. Россия Федерациясы, адам ресурстары жана кен байлыктары боюнча зор мамлекет, бардык кыйынчылыктарга туш бер турган абалга жетишин калды. Ал эми биздин анча чоң эмес мамлекетибизчи, биздин анча көп эмес элибизчи, жандан гана катып келе жаткан карубуз, жаштар кетип калса эмне болот? Ушул күндө расмий маалымат боюнча 500 миңден ашык Кыргызстандын эли, анын ичинен дээрлик көпчүлүгү жаштар,

Кыргызстандан тышкары мамлекеттерде, эң биринчи иретте Россияда жашап жана эмгектенип жүрүшөт. Суунун агымындай болгон жаштардын башка өлкөлөргө кетишинин натыйжасында Кыргызстан, анын ичинде ажайып кооз, башка элдер ар дайым султанып келген жерибиз эмне деген тадырга туш болот деген гамлеттик суроо жүрөктү өйтүп келет. Ошондуктан, урматтуу жаштар, өзүбүздүн мекенибизди, жерибизди өнүктүрү, аны суук сөздөн жана суук көздөн сактап калуу, мекенибизден байыр жана бакыт табуу силердин жана биздин атуулдук милдетибиз болуп саналат.

Борбордук Азиядагы элдин саны боюнча эң аз өлкөрдүн ичине Кыргызстан да кирет. Ал эми өлкөнүн эң негизги байлыгы болуп, анын эли эсептелет. Ошондуктан үшүл байлыкты колдон чыгарбай, өлкөбүз башка улуттун элдерин менен ынтымакта, ысык мамиледе жашасак өлкөбүз бай да болот, келечегибиз да кенен болот.

Ош Гуманитардык педагогикалык институтунун окутуу САМАТ уулу ЧОЛПОНБЕК:

– Биздин өлкө көп улуттуу эл болгондуктан ич ара ынтымактыгы, биримдикти күчөтсөк, кыргыз жаштарынын маданиятыбыз, жана башка тармактардыкы, өзүнүн салган жолу, баштаган күчү болушу керек. Бүгүнкү күндө кыргыз жаштарынын уучу дүр эмес. Ошондуктан бир ойдун, бир максаттын алдыга коюп өлкөбүз үчүн, мекенибиз үчүн жан аябай эмгектенели. Эгер биз өз эл жерибиз үчүн күйүп, жанып турсак, кыргыз жергесинде жашаган башка улуттардын да өз элибизге, жерибизге болгон ойлорун оңдой алабыз.

Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин 3-курсунун студенти ҮНТЫМАК КАСМАКУНОВ:

– Элдердин ортосунда ынтымак болбосо, мамлекеттин ички саясаты да, сырткы саясаты да иш жүзүнө ашырылбайт. Ошондуктан ар бир жогорку окуу жайы өзүнүн окуу базасында ар башка улуттан турган, албетте өздөрүнүн калпоосу менен студенттик уюм түзүшү керек. Мисалы, “Ж.Баласагын атындагы КУУнун студенттик кичи ассамблеясы”. Бул студенттик ассамблея окуу жайындагы улуттар арасындагы ынтымакты жана туруктуулукту түзүү, сактоо жана таратуу; мамлекеттик жана өзүбүздүн тилибизди үйрөнүп жана окуу үчүн ыңгайлуу шарттарды түзүү; улуттук маданиятка салым кошчу; ар бир улуттун каада-салтын тарбиялоо багытын кеңейтүү дегенди иштерди алып баруусу зарыл. Кичи студенттик ассамблеясын түзүүнү КУУ университетин баштап берүүгө даяр экендигин айтып өтсүм келет.



Жаштар форумунун ишти жүргүзүүдө

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери жана этностор аралык мамилелер боюнча мамлекеттик агенттигинин директору Бакыт РЫСПАЕВ:

Кыргыз Республикасынын Президентин Алмазбек Атамбаев 2015-жылдын 30-декабрында 2016-жылды «Тарых жана маданият жылы» деп жарыялоо жөнүндө Жарлыгында соңку кезде кыргызстандыктардын улуттук аң-сезимин, баарыбызды бириктирүүчү жана шыктандыруучу жалпы идеялар жаралып, этностуу жана динине карабай кыргызстандыктардын жалпы жүрүм-турум үлгүлөрү пайда болуп, элибиздин биримдигин бекемдөөгө, тил саясатын өркүндөтүүгө, Кыргызстан тарыхынын негизги этаптарын иретке салууга багытталган программалык документтер ишке ашырыла баштагандыгын белгилеп өткөн.

Азыркы мезгилде мамлекеттүүлүктү чыңдоо, өлкөнүн эгемендүүлүгүн, бүтүндүгүн жана улуттук бекем биримдигин, этностор аралык мамилелерди өркүндөтүү, элибиздин маданий мурастарын жана этностук көп түрдүүлүктүн сактоо-элибиздин негизги максаттарынын бири. Бул ыйык баалуулуктарга жетүү үчүн биздин көп этностуу калкыбыз биргеликте талбаган эмгек кылуусу, туулуп-өскөн мекенин көздүн карагениндэ сактоосу, элибиздин бири-бирине болгон мамилелери таза жана чын дилден сыйурматта болуусу абзел.

Алдыга коюлган максаттарга жетүүдө, милдеттерди ишке ашырууда, биздин көп улуттуу өлкөбүздө “кыргыз жараны” – жалпы жарандык бирдейликти жана элдин улуттук биримдигин калыптандыруу багытын-

дагы бийик паразыбызды ишке ашырууда Кыргызстан жаштарынын ролу зор экендигин белгилеп кетейин. Бүгүнкү күндө Кыргызстанда жаштар жалпы элдин санынын 30 пайызынан ашыгыраагы түзөт. Ал эми жогорку, орто жана кесиптик окуу жайларында 220 миңден ашуун жаштар окуу, билим алууда. Бул өтө чоң күч.

Учурда жаштар Кыргызстандын социалдык-экономикалык өсүп өнүгүүсүнө зор салым кошуп келишет, тактап айтсак жеңил өнөр жай тармагында, ишкерчилик, мамлекеттик кызматта, илим-билим жана спорт тармагында активдүү катышууда. Өзгөчө белгилеп кете турган жагы – жаштар чет өлкөлөрдө жигердүү эмгектенишип, ишкерликте чоң жетишкендиктерди жаратышып, Кыргызстандагы жакындарына сөз кылууга татыктуу жардам көрсөтүүдө. Алып айтсак Россия, Кытай, Америка, Япония, Түркия өлкөлөрүндө ишкерлик жаатында, илим-билим жана спорт тармактарында чоң ийгиликтерге жетишкен жаштарыбыз мактоого татыктуу.

Кыргызстан жаштарынын форуму Кыргыз Республикасында элдин биримдигин жана этностор аралык мамилелерди чыңдоо Концепциясын жана 2013-2017-жылдарда республикабызды туруктуу өнүктүрүүнүн улуттук стратегиясында “Этностор аралык ынтымакты камсыз кылуу, элдин биримдигин чыңдоо” принциптерин, максаттарын жана милдеттерин ишке ашырууда өзүнүн чоң салымын кошот деген терең ишеничтебиз.

олтурабыз, себеби ар бирибиз өз тарыхыбызды жана маданиятыбызды билгип жүрүшүбүз керек. Биздин бүткүл адамзатка кызмат кылып келе жаткан 3000 жылдык тарыхыбыз бар. Ошол улуу тарыхыбыздан көп нерсени үйрөнүп, келечекке көз жүгүртүлө. Ал эми келечегибиз жаштар экенин баарыбыз билебиз. Ошол себептен “Манас” университетинин урааны да “Келечек колу-бузда!” деп бекеринен айтылбаган. Андыктан тарыхыбыздын байыркылыгын даңазалап, орто мурастарыбызды кийинки муундарга тааныта жүрөлү.

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин биринчи проректору Асылбек КУЛМУРЗАЕВ:

– “Тарых жана маданият” жылынын алкагында өтүп жаткан жаштар форуму зор мааниге ээ. Анткени жаштар ар бир өлкөнүн келечеге жана өлкө жетекчилери жаштарга көбүрөөк көңүл бурушу керек, себеби эртенки күндү мамлекетти келечек ээлерин болгон жаштар башкарат. Ошондуктан, бүгүнтөн баштап биз жаштарга туура багыт, туура жол көрсөтүшүбүз зарыл. Туура багыт алыш үчүн өзүбүздүн тарыхыбызды жана маданиятыбызды жакшы